
Izzivi ob letošnjem 8. novembru - svetovnem dnevu urbanizma

Author(s): Miran GAJŠEK

Source: *Urbani Izziv*, No. 21/22, PLANIRANJE IN UREJANJE PODEŽELJA (december 1992 / December 1992), pp. 142-143

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180214>

Accessed: 21-02-2025 18:50 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

wilderja), citiran na začetku: 'Človeštvo postopno razumeva, da je tisto kar imajo ljudje skupnega, važnejše od tistega kar je različno ...' Morda lahko, v luči recentno rastočega srednjeveškega neo-fundamentalizma, arhitekturna antropologija ponudi na novo razsvetljeno pot v tej smeri".

Pred leti sem emfatično pisal o Giedionovi "večni sedanjosti", arhitekture pa (po Ravnikarju) nikoli nisem videl drugače kot posebne oblike dejavnosti človeka. In ne glede na kozmološke pasti sem tudi za skrbno gojitev multidisciplinarnih in transdisciplinarnih zvez v znanosti. Odtod moje priporočilo novi publikaciji.

prof. mag. Vladimir Mušič, dipl. inž. arh.

Miran GAJŠEK

Izzivi ob letošnjem 8. novembru - svetovnem dnevu urbanizma

Natančno v sredini dvajsetega stoletja, l. 1950, je profesor Paoleri iz Buenos Airesa razglasil 8. november za svetovni dan urbanizma. Dobrih štirideset let obstoja dneva, ko se stnjejo izkušnje preteklosti, resnice sedanjosti in vizije bodočnosti, nas letos, v sozvočju s svežim vetrom sprememb v 90. letih, zavezuje k vnovičnemu razmisleku o osnovnih načelih, lastnostih in kategorijah, predvsem pa o bistvenih funkcijah in pojavnih oblikah urbanizma in prostorskega planiranja ter tudi razvoja v prostoru in času.

Ne zanima nas več "eksplozivna in nekontrolirana urbanizacija in industrializacija", o izzivih katerih ja pisal profesor Saša Sedlar ob 8. no-

vembru l. 1969; ne zanima nas več "nezadržna in eksplozivna rast mest kot svetovni pojav", kar je zapisal ob svetovnem dnevu urbanizma l. 1979 arhitekt in urbanist Viljem Stermecki. Končno nas, še posebej v naši mladi državi, ne zanima več "proučevanje procesa urbanizacije in prostorskega razvoja kot idejno-političnega in ideološkega fenomena v razvoju samoupravne socialistične družbe", kar je kot eno izmed svojih družbenih in strokovnih dolžnosti zapisalo predsedstvo Urbanistične zveze Jugoslavije v Sporočilu ob dnevu urbanizma l. 1986.

Rast mest, še posebej velikih in še predvsem v razvitejših državah, se je umirila, klasična industrija se prestrukturira, stagnira ali pa preprosto ušmira in ne nazadnje je konec, vsaj upam tako, z eno ali z več ideologijami prežetima urbanizmom in planiranjem.

Problemov in izzivov je več in so na različnih ravneh, ker pa je tole razmišljanje prvenstveno namenjeno urbanizmu zdaj in tukaj, se usmerimo na našo stroko in na našo državo. Državo končno imamo, kaj pa je s slovenskim urbanizmom?

Menim, da so v Republiki Sloveniji glavni, tako splošnorazvojni kot prostorskoplanerski in slednjič posredno in neposredno urbanistični problemi naslednji:

- nesmotrna upravnoozemeljska razdelitev, ki drži Slovenijo v spolah hkrati prevelikih in premajhnih občin že 27 let,
- predimenzionirana in hkrati prenatana prostorskoplanerska, urbanistična in gradbeniška zakonodaja,
- neprimerna institucionalna organiziranost urbanistov in planerjev,
- vprašljiva splošna kvaliteta izobraževanja za poklic urbanista in regionalnega planerja na dodiplomski ravni,
- problematika slabe izobrazbe obstoječih "urbanistov" in "planerjev" ter splošno pomanjkanje kadrov v provinci in
- medijski stereotip urbanista kot krivca za vse nadloge meščanov.

Kaj so torej naše naloge in kaj nas mora zanimati?

Neposredno in nujno, predvsem pa operativno se moramo zavzeti za celovito in strokovno obravnavo ter čimprejšnjo izvedbo upravno-ozemeljske razdelitve z uvedbo tako regionalne kot lokalne ravni in z razvijanjem nekaj centralnih naselij ter infrastrukturnih povezav med njimi; pomestniti je torej potrebno dober ducat mest, ki bodo morala predstavljati osnovno gibalno bodočega razvoja Slovenije. Zavzemati se moramo za čim prejšno izdelavo, sprejem in izvajanje zakonodaje, za ustanovitev stanovske zbornice; nedelujoča društva pa lahko kar sami rekonstruiramo v eno urbanistično društvo Slovenije. Zavzemati se moramo poleg podiplomskega študija še za dodiplomsko izobraževanje za poklic urbanista in prostorskega planerja. Na koncu, sploh pa ne najmanj nujno, moramo absolutno zaostri odgovornost za svoje delo. K strokovni odgovornosti bosta nedvomno največ prispevali zakonodaja in stanovska zbornica, če omenim tekoče projekte, od planiranih pa Etični kodeks slovenskih urbanistov ter zdrava konkurenca tako mladih kot tujih strokovnjakov, saj nas je v Sloveniji premalo.

Zaenkrat se samo vprašajmo: Kdo je urbanist? Kakšna je raven izobraževanja za poklic urbanista in prostorskega ali regionalnega planerja? Zakaj bi moral izključujoče povezovati urbanizem s politiko, s filozofijo, z ideologijo? Kakšna je primerjalna vrednost slovenskega urbanizma v evropskem kontekstu? In slednjič mogoče najpomembnejše: Katera so slovenska mesta?

Na vprašanja pa so potrebni tudi odgovori in mogoče sploh ne bi bilo odveč, ko bi za začetek razpihali meglo s polpretekle zgodovine. Spet enkrat, nekateri mogoče tudi prvič si preberimo za "majhno" nacijo mnogoštevilno literaturo o urbanizmu, z odprtimi očmi pogledimo okoli sebe in končno spoznajmo, da ima lahko tudi slovenski urbanizem dovolj dostojno mesto v svetovni zgodovini urbanizma. Maks Fabiani, Ivan Vurnik, Jože Plečnik, Janez Jager, pa Marjan Šorli, Vinko Glanz,

Marko Šlajmer, Saša Sedlar, Marjan Mušič, Viljem Stermecki ... (gotovo se koga nisem spomnil, hkrati pa ne omenjam še delujočih) nas s svojim pionirskim delom zgodovinsko utemeljujejo in po kritičnem razmisleku zavezujejo k nadaljevanju urbanistične dejavnosti v tem delu Evrope. Včasih nas tudi učijo, kako naj se ne bi več delalo, toda o stranpoteh kdaj drugič.

Weissenhof, simbol modernega urbanizma in arhitekture, je že deset let prenovljen, ves lep, bel in moderen na kvadrat se nastavlja soncu in očem neredkih obiskovalcev na hribčku nad Stuttgartom.

Tudi slovenski urbanizem je vreden in potreben prenove, predvsem pa smo potrebni duševne prenove slovenski urbanisti.

Miran Gajšek, dipl. inž. arh.

Novosti v knjižnici UI

CEVC, Anton

Bohinj in njegove planine : srečanja s planšarsko kulturo / Tone Cevc ; <izdala Triglavski narodni park in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za slovensko narodopisje>. - Radovljica : Didakta, 1992. - 152 str. : ilustr. ; 21 cm
ISBN 86-7707-017-6

EUROPEAN Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

1992 and beyond: New opportunities for action to improve living and working conditions in Europe : programme of work for 1992. - Dublin : European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 1992. - 118 str. : ilustr. ; 30 cm
ISBN 92-826-4020-5

EUROPEAN Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Dublin)

Guide to Foundation reports published in the English language : 1991. - Dublin : European Founda-

tion for the Improvement of Living and Working Conditions, 1991. - 160 str. ; 21 cm + List of working papers

GREEN paper on the impact of transport on the environment : a community strategy for "sustainable mobility" : (communication from the Commission) / Commission of the European Communities. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1992. - 56 str., <18> str. pril. : tabele ; 30 cm. - (COM(92), ISSN 0254-1475 ; 46 final)

GREEN paper on the urban environment : EUR 12902 / <published by> Commission of the European Communities. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1990. - 82 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Environment and quality of life series)
ISBN 92-826-1660-6

JANSEN, Myriam

AESOP goes East : the challenge for planning education in Eastern Europe : a survey and directory of developments in planning education in Czechoslovakia, Hungary and Poland / a report prepared by Myriam Jansen-Verbeke, Sabine Verheggen, Richard Williams. - Nijmegen : AESOP Secretariat, 1992. - III, 159 str. ; 30 cm. - (AESOP-papers ; 7)

MASSEY, Doreen

Spatial divisions of labour : social structures and the geography of production / Doreen Massey. - London ; Basingstoke : Macmillan, 1984. - XI, 339 str. ; 22 cm. - (Critical human geography)
ISBN 0-333-34257-7

MUŠIČ, Vladimir Braco

Splošna metodološka vprašanja: pristop k vzpostavitvi procesa planiranja, razvijenje metodike in opredelitve vloge in značaja prostorskega plana : poročilo 1. faze dela v letu 1991 - 1. pol. 1992 / nosilec projekta Vladimir Braco Mušič ; raziskovalna skupina Vladimir Mušič, Marjan Debelak, Marta Karlovšek-Debelak, Jože Dekleva, Boris Gaberšček, Lojze Gosar, Katja Benedik-Kreitmayer, Leon Lenarčič, Pavle Mihevc, Andrej Pogačnik, Katja Re-

pič-Vogelnik, Ksenija Kovačec-Naglič. - Ljubljana : Urbanistični inštitut Republike Slovenije, 1992. - II, 132 str. : ilustr. ; 30 cm. - (RP Metodologija prostorskega planiranja in metode izdelave prostorskega plana Republike Slovenije)

PARAMETRI i kriterijumi za definisanje urbane mreže / <glavni i odgovorni urednik Aleksandar Flašar>. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu. Institut za industrijsku gradnjo : Zavod za urbanizam, 1991. - IX, 113 str. ; 24 cm. - (Posebna izdanja / Institut za industrijsku gradnjo ; 19)

RENTED housing in Europe : experiences and prospects : reaserch conference, Oerebro, 15-19 August 1992 / organized by the Centre for Housing and Urban Research, University of Oerebro. - Oerebro : Centre for Housing and Urban Research, University of Oerebro, 1992. - <313> str. : ilustr. ; 30 cm

REPIČ Vogelnik, Katja

Oblikovanje turistične ponudbe in zasnova dolgoročnega razvoja turizma na območju Ljubljane : 1. faza / vodji raziskovalne skupine Katja Repič-Vogelnik, Frančiška Logar ; raziskovalna skupina Branka Bercebratko, Barbara Černič-Mali, Vladimir-Braco Mušič, Katja Repič-Vogelnik, Damijan Uranker, Primož Komatar, Irena Stroj Vrtačnik, Danica Zorko. - Ljubljana : Urbanistični inštitut Republike Slovenije : Inštitut za ekonomska raziskovanja, 1992. - <8> f., 135 str. : ilustr. ; 30 cm. - (RP Turizem v slovenskem gospodarstvu)

SLOVENSKI kongres o cestah in prometu (1 ; 1992 ; Bled)

Zbornik kongresnih gradiv in referatov / 1. slovenski kongres o cestah in prometu, Bled, 21. in 22. oktober 1992 ; <redakcija Pedja Ašanin Gole, Rudolf Kobal, Matija Vilhar>. - Ljubljana : Družba za raziskave v cestni in prometni stroki Slovenije, 1992. - 184 str. : ilustr. ; 30 cm

SLOVENSKO-francoska okrogla miza o gorskem mediteranskem krasu (1991 ; Postojna)

Acta carsologica = Krasoslovni zbornik : zbornik slovensko-francoske